

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาระบบการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ของหน่วยงานทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อจะศึกษาระบบการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ของหน่วยงานทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ โดยทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับการบริหารและบริการหลักสูตรของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ สัมภาษณ์ผู้บริหาร การศึกษาระดับจังหวัดและระดับอำเภอ ในเรื่องของการมอบหมายงาน และควบคุมการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรของบุคลากรประจำสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ วิเคราะห์แบบสอบถามที่ถามผู้บริหาร การศึกษาระดับจังหวัดและระดับอำเภอ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน ในเรื่องของสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถามในฐานะผู้ใช้หลักสูตร การปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร และปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตร

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย เริ่มด้วย ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร งานวิจัยหนังสือ และสิ่งพิมพ์ที่กล่าวถึงเรื่องของหลักสูตรและการใช้หลักสูตรประถมศึกษา เพื่อนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีรูปแบบ (Structure Interview) เพื่อสัมภาษณ์ผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัดและอำเภอจำนวน 8 คน ศึกษานิเทศก์จังหวัดและอำเภอ จำนวน 8 คน ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน จำนวน 12 คน แล้วจึงนำผลที่ได้จากการศึกษานำร่องมาสรุป ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา นำผลสรุปจากการศึกษานำร่องมาสร้างเป็นแบบสอบถาม 4 ฉบับ แบบบันทึกข้อมูล 2 ชุด ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร และการใช้หลักสูตร จำนวน 6 คน แล้วทำ-

การปรับปรุงแก้ไข แบบสอบถามและแบบบันทึกข้อมูลตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและ
อาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม 4 ฉบับ แบบบันทึกข้อมูลที่ได้
จากการศึกษาเอกสาร และแบบบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ รายละเอียดของเครื่องมือ
มีดังนี้ คือ

1. แบบสอบถาม แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 4 ฉบับ คือ แบบ-
สอบถามที่ถามผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัดและอำเภอในฐานะผู้บริหารและบริการ
หลักสูตร 1 ฉบับ แบบสอบถามที่ถามศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอใน
ฐานะนิเทศการใช้หลักสูตร หรือผู้สนับสนุนการใช้หลักสูตร 1 ฉบับ แบบสอบถามที่ถาม
ผู้บริหารโรงเรียน ในฐานะผู้ใช้หลักสูตรในโรงเรียนและในฐานะผู้บริหารหลักสูตรใน
ระดับโรงเรียน 1 ฉบับ แบบสอบถามสำหรับถามครูผู้สอนในฐานะผู้ใช้หลักสูตรใน
โรงเรียน 1 ฉบับ ในแบบสอบถามแต่ละฉบับจะแบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้ คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบเลือกตอบหรือตรวจสอบรายการ (Checklist)
เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามทั่วไป

ส่วนที่ 2 เป็นแบบคำถามปลายปิด (Closed form) เกี่ยวกับระบบ
การใช้หลักสูตรในเรื่องต่อไปนี้ คือ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในฐานะผู้ใช้
หลักสูตร การปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร และปัญหาและอุปสรรคในการใช้
หลักสูตร

2. แบบบันทึกข้อมูล จากการศึกษาเอกสารมีลักษณะเป็นตารางบันทึกข้อมูล
ที่ผู้วิจัยไปทำการศึกษาเอกสาร เกี่ยวข้องกับการบริหารและบริการหลักสูตรของสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดและอำเภอ

3. แบบบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นข้อคำถาม และที่ว่าง
สำหรับบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารการศึกษา ระดับจังหวัดและระดับอำเภอใน
เรื่องเกี่ยวกับการแบ่งงาน การติดตาม ควบคุมการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร
ภายในหน่วยงานทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

แหล่งข้อมูลที่วิจัย เป็นผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัด จำนวน 3 คน
 ผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอ จำนวน 24 คน ใช้ประชากรทั้งหมด โดยไม่มีการสุ่ม
 ตัวอย่าง ศึกษาในเขตจังหวัด 14 คน ศึกษาในเขตอำเภอ 12 คน ใช้ประชากร
 ทั้งหมดโดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ใน
 โรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัด ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่าง โดย
 จำนวนจากสูตรของยามานะ (Yamane 1970 : 580-581) ได้กลุ่มตัวอย่าง 380 คน
 เป็นผู้บริหารโรงเรียน 40 คน ครูผู้สอน 340 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีแจกแจงความถี่ การเรียงลำดับความถี่ และ
 ร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

1. ระบบการใช้หลักสูตรของหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัด

1.1 ปัจจัยป้อนเข้าของระบบการใช้หลักสูตรของหน่วยงานทางการ การศึกษาระดับจังหวัด

ผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัดทุกคนได้รับการฝึกอบรมเรื่องการบริหารการศึกษา หลักสูตรหรือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัด 2 ใน 3 คน ได้รับการศึกษาเรื่อง การบริหารการศึกษาการนิเทศการศึกษา ได้รับการฝึกอบรมเรื่องหลักสูตรหรือการพัฒนาหลักสูตร การนิเทศการศึกษา การบริหารการใช้หลักสูตร แต่มีผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัด 1 คน ได้รับการศึกษาเรื่อง หลักสูตรหรือการพัฒนาหลักสูตร เท่ากันกับได้รับการฝึกอบรมการแนะแนว การวางแผนและความมั่นคงของชาติ

ศึกษานิเทศก์จังหวัดได้รับการฝึกอบรมเรื่อง การนิเทศการศึกษา หลักสูตรหรือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 คิดเป็นร้อยละ 76.92 และ 69.23 ได้รับการอบรมเรื่อง การวัดผล ประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 23.07 ได้รับการศึกษาเรื่อง หลักสูตรหรือการพัฒนาหลักสูตร การนิเทศการศึกษา การวิจัย

ได้รับการฝึกอบรมเรื่อง การผลิตสื่อการสอน การวิจัย คิดเป็นร้อยละ 15.38 ได้
 รับการฝึกอบรมเรื่อง การวางแผนการศึกษา การสอนวิทยาศาสตร์จากสถาบัน
 RECSAM คิดเป็นร้อยละ 7.69

1.2 กระบวนการของระบบการใช้หลักสูตรของหน่วยงานทางการ ศึกษาระดับจังหวัด

กระบวนการการใช้หลักสูตรของผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัด
 ที่ระบุว่า ทำมาาก ไ้แก่ ผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัดทุกคน กำหนดนโยบายการ
 พัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ซึ่งแจ้งพบพาทหน้าที่ค้านการใช้หลักสูตรของผู้บริหาร
 โรงเรียน โดยชี้แจงในที่ประชุมประจำเดือน ควบคุม กำกับ ติดตามผลการใช้
 หลักสูตรโดยนิเทศ หรือตรวจเยี่ยมโรงเรียนเพื่อศึกษาสภาพปัญหา หรือความต้องการ
 ของครูอันเนื่องมาจากการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ประชุม สัมมนาบุคลากรเกี่ยวกับ
 ปัญหาหรืออุปสรรคในการใช้หลักสูตร ควบคุมคุณภาพการใช้หลักสูตร โดยควบคุมตามคำสั่ง
 ปฏิบัติงาน แต่งตั้งกรรมการรับผิดชอบงานการใช้หลักสูตรที่สำคัญจากฝ่ายต่าง ๆ ที่
 เกี่ยวข้องโดยฝ่ายที่รับผิดชอบโดยตรงเป็นแกนสำคัญ โดยฝ่ายอื่นร่วมปฏิบัติงาน
 ติดตามงานประจำและงานพิเศษทั้งทางตรงและทางอ้อมผ่านหัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ เพื่อ
 ความสำเร็จ ความถูกต้อง และทันตามกำหนดเวลา ประชุมเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ
 งานเป็นครั้งคราวเพื่อติดตามผลการปฏิบัติงาน ปรับปรุงการปฏิบัติงาน ประชุมโครงการ
 พิเศษต่าง ๆ สนทนากับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเป็นรายบุคคล เพื่อแนะนำและช่วยแก้
 ปัญหาในการปฏิบัติงาน การส่งเสริมการใช้หลักสูตรโดยรวมพิจารณาโครงการพิเศษที่
 สนับสนุนการใช้หลักสูตร หรือการจัดการเรียนการสอน สนับสนุนงบประมาณและ
 บุคลากรในการไปช่วยเหลือ แนะนำตามโครงการพิเศษที่สนับสนุนการใช้หลักสูตร
 สนับสนุนงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา รายงานผลโดยศึกษารายงานการติดตาม
 ผลการใช้หลักสูตร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรจากรายงานต่าง ๆ ที่รายงาน
 ขึ้นมาตามลำดับชั้น รายงานอื่นที่หน่วยงานอื่นจัดทำขึ้น เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้
 หลักสูตรอื่น ๆ รายงานผลการติดตามการใช้หลักสูตรไปยังหน่วยงานบังคับบัญชาตาม
 ลำดับชั้น ปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กที่มีคุณภาพน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่
 ผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 33.33 วางแผนการใช้หลักสูตรหรือ

บริหารหลักสูตรประจำปี ความคุ้มครองการใช้หลักสูตรโดยตรวจเยี่ยมหน่วยงานทางการศึกษาระดับโรงเรียนเฉพาะที่มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรที่ต้องดำเนินการแก้ไขเร่งด่วน ความคุ้มครองการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติงานเป็นรายสัปดาห์หรือรายเดือนโดยให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานรายงานผลการปฏิบัติงานทุกเดือน ประชุมหัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ในสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดร่วมกับผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและหาวิธีแก้ไขปัญหานั้นเกิดจากการดำเนินงานการใช้หลักสูตร ประชุมประจำเดือนเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพื่อติดตามผลการปฏิบัติงาน ประชุมร่วมกับหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด สอดแทรกความรู้เรื่องหลักสูตรทุกครั้งเมื่อเป็นวิทยากร การประชุม อบรม สัมมนาต่าง ๆ

กระบวนการการใช้หลักสูตร ของศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศก์จังหวัดระบุว่า บริการเอกสารหลักสูตรและสื่อการสอนเพิ่มเติมจากหน่วยงานส่วนกลางจัดสรรให้คิดเป็นร้อยละ 76.92 ติดตามผลการใช้หลักสูตรโดยประชุมสัมมนาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 76.92 ศึกษานิเทศก์จำนวนน้อยระบุว่า วางแผนปฏิบัติงานเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประจำปี วางแผนการนิเทศการใช้หลักสูตรประจำปี คิดเป็นร้อยละ 38.46 บริการเอกสารหลักสูตรและสื่อการสอนโดยจัดทำเอกสารหลักสูตรหรือสื่อการสอน เพิ่มเติมจากหน่วยงานส่วนกลางจัดสรรให้ โดยจัดทำร่วมกับศึกษานิเทศก์อำเภอ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ครูที่มีความเชี่ยวชาญที่ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะทำงาน คิดเป็นร้อยละ 30.77 7.69 และ 46.15 แจกจ่ายเอกสารหลักสูตรที่กรมวิชาการ หรือเขตการศึกษาจัดทำขึ้นแก่โรงเรียน จัดทำสื่อการสอนต้นแบบให้กลุ่มโรงเรียนหรือโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 46.15 เท่ากัน จัดซื้ออุปกรณ์หลักสูตรใหม่ตามงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 15.38 นิเทศการจัดการเรียนการสอนเกษตรในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 7.69 ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กโดยใช้รูปแบบต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 7.69 พิจารณาคัดเลือกครูดีเด่น ผู้บริหารโรงเรียนดีเด่น และโรงเรียนดีเด่น คิดเป็นร้อยละ 7.69 ประสานงานกับศึกษาธิการจังหวัดหรืออำเภอ คิดเป็นร้อยละ 46.15 สรุปรายงานผลการใช้หลักสูตรต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น คิดเป็นร้อยละ 46.15 ทำงานธุรการและงานอื่นนอกเหนือหน้าที่ของศึกษานิเทศก์จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 7.69

1.3 ผลที่ได้ของระบบการใช้หลักสูตร ของหน่วยงานทางการศึกษา ระดับจังหวัด

การจัดประชุม อบรม และสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรและการใช้หลักสูตร จังหวัดจันทบุรี คือ การอบรมเรื่องหลักสูตรและการใช้หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 44.00 การอบรม การผลิต การสร้างเครื่องมือส่งเสริมการใช้หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 22.66 การประชุมปฏิบัติการเพื่อสนับสนุนให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คิดเป็นร้อยละ 21.33 จังหวัดจันทบุรี คือ การสัมมนาเจ้าหน้าที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและอำเภอ การสัมมนาศึกษานิเทศก์อำเภอ การสัมมนาครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 1.33 เท่ากัน การจัดประชุม อบรมและสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรและการใช้หลักสูตร จันทบุรีมากที่สุดในปี พ.ศ. 2527 คิดเป็นร้อยละ 40.00 จันทบุรี พ.ศ. 2526 คิดเป็นร้อยละ 24.00 จันทบุรีในปีการศึกษา 2523 และจันทบุรีที่น้อยในปีการศึกษา 2522 คิดเป็นร้อยละ 9.33 และ 2.66

1.4 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรระดับจังหวัด

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรระดับจังหวัดในทัศนะของผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัด จำนวนมากระบุว่า ขาดงบประมาณเพื่อพัฒนาบุคลากร เช่น การจัดประชุม สัมมนาครูงานและการจัดกิจกรรมที่ให้ความรู้อื่น ๆ ขาดงบประมาณเพื่อพัฒนาเอกสารหลักสูตรหรือสื่อการสอน คิดเป็นร้อยละ 100 จำนวนน้อยระบุว่า ผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัดไม่เข้าใจหลักสูตรและการใช้หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 33.33

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรระดับจังหวัดในทัศนะของศึกษานิเทศก์จังหวัด จำนวนมากระบุว่า ขาดการนิเทศติดตาม และควบคุมการดำเนินการใช้หลักสูตรจากผู้บริหารอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 84.62 การกระจายบุคลากรไม่สามารถทำได้ตามความต้องการจำเป็นของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 76.92 จำนวนน้อยระบุว่า ผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัดไม่เข้าใจหลักสูตรและการใช้หลักสูตร ขาดงบประมาณในการพัฒนาสื่อการสอน หรือเอกสารหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 38.46 การจัดระบบนิเทศติดตามกำกับงานของ

หน่วยงานทางการศึกษาไม่มีประสิทธิภาพ การกำหนดมาตรฐานหรือเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการของแต่ละเนื้อเรื่องของหลักสูตรยังไม่ได้ดำเนินการ ทำให้หัวหน้าหน่วยงานไม่สามารถจัดระบบติดตาม กำกับงานให้มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร จังหวัดอำเภอ และโรงเรียนต้องรับผิดชอบงานอื่นที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยตรง ซึ่งเป็นงานจากหน่วยงานอื่น คิดเป็นร้อยละ 7.69 เท่ากัน

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรระดับจังหวัดในพื้นที่ของผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอ จำนวนน้อยระบุว่า ขาดงบประมาณเพื่อพัฒนาเอกสารหลักสูตรหรือสื่อการสอน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัดไม่ศึกษาเอกสารหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 20.83

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรระดับจังหวัดในพื้นที่ของศึกษานิเทศก์อำเภอ จำนวนมากระบุว่า การปรับกระจำบุคลากรไม่สามารถทำได้ตามความต้องการจำเป็นของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100 ขาดการติดตามและควบคุมการใช้หลักสูตรจากผู้บริหารการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 91.66 ขาดงบประมาณในการดำเนินการนิเทศการใช้หลักสูตรอย่างทั่วถึงสม่ำเสมอ ขาดงบประมาณในการพัฒนาสื่อการสอน หรือเอกสารหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 83.33 เท่ากัน จำนวนน้อยระบุว่า ผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัดไม่เข้าใจหลักสูตรและการใช้หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 41.66

2. ระบบการใช้หลักสูตรของหน่วยงานทางการศึกษาระดับอำเภอ

2.1 ปัจจัยป้อนเข้าของระบบการใช้หลักสูตรของหน่วยงานทางการศึกษาระดับอำเภอ

ผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอได้รับการฝึกอบรมเรื่องหลักสูตรหรือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 คิดเป็นร้อยละ 95.83 ได้รับการฝึกอบรมเรื่อง การบริหารการศึกษา หลักสูตรหรือการพัฒนาหลักสูตร การบริหารการใช้หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 70.83 66.66 และ 66.66 ได้รับการศึกษาเรื่อง การบริหารการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 62.50 ผู้บริหารการศึกษาได้รับการศึกษาเรื่อง หลักสูตร การนิเทศการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 45.83 และ 29.16 ได้รับ

การฝึกอบรมเรื่อง การนิเทศการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 45.83 ได้รับการฝึกอบรมในเรื่องต่อไปนี้ คิดเป็นร้อยละ 4.16 คือ เรื่องสถิติ วิจัย และการวัดผลการศึกษา การอบรมของสถาบันการบริหารการศึกษา การใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ที่กระทรวงศึกษาธิการ การพัฒนาการบริหารการศึกษา การวางแผน คุณธรรม และจริยธรรม และการสอนวิทยุโรงเรียน การอบรมระดับอำเภอของสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

ศึกษานิเทศก์อำเภอทุกคนได้รับการฝึกอบรมเรื่องหลักสูตรหรือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้รับการฝึกอบรมเรื่อง การนิเทศการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 91.66 ได้รับการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรหรือการพัฒนาหลักสูตร การนิเทศการศึกษา การเขียนข้อสอบมาตรฐาน การวัดผลการศึกษา โครงการวิจัยและพัฒนาการศึกษา และการผลิตสื่อการสอน คิดเป็นร้อยละ 8.33 ได้รับการศึกษาเกี่ยวกับการวิจัย คิดเป็นร้อยละ 16.66

2.2 กระบวนการของระบบการใช้หลักสูตรของหน่วยงานทางการศึกษาระดับอำเภอ

กระบวนการการใช้หลักสูตรของผู้บริหารศึกษาระดับอำเภอ จำนวนมากระบุว่า ให้ความรู้โดยชี้แจงบทบาทหน้าที่ค่านการใช้หลักสูตรของผู้บริหารโรงเรียนในที่ประชุมประจำเดือน และชี้แจงเป็นรายบุคคล คิดเป็นร้อยละ 87.50 และ 70.83 อบรมบุคลากรเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 87.50 ควบคุมกำกับ ติดตามผลการใช้หลักสูตร โดย ควบคุมการจัดกระจายอัตราค่าจ้างครูให้เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 75.00 นิเทศหรือตรวจเยี่ยมโรงเรียนเพื่อศึกษาสภาพปัญหาหรือความต้องการของครูอันเนื่องมาจากการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ประชุม สัมมนาบุคลากรเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคในการใช้หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 75.00 83.33 และ 87.50 การควบคุมคุณภาพการใช้หลักสูตรของผู้บริหารศึกษาระดับอำเภอ โดย มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตามลำดับชั้น โดยให้แต่ละฝ่ายปฏิบัติงานโดยมีหัวหน้าฝ่ายควบคุมงานในฝ่ายของตนมีผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอตรวจสอบเรื่องก่อนเสนอหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง กำหนดเวลา เป็น การควบคุมกำกับการทำงานของแต่ละฝ่าย คิดเป็นร้อยละ 91.66 ติดตามควบคุมงาน

โดยตรงต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเป็นรายบุคคล พร้อมทั้งให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และเสนอแนะวิธีปฏิบัติงาน นิเทศการใช้หลักสูตรของโรงเรียนร่วมกับศึกษานิเทศก์-อำเภอ และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 83.33 เท่ากัน ประชุมเจ้าหน้าที่หลัง การประชุมจากจังหวัด เพื่อถ่ายทอดข้อประชุมแก่เจ้าหน้าที่ของอำเภอ และกำหนด เป้าหมายที่จะประชุมผู้บริหารโรงเรียน และเพื่อติดตามผลการปฏิบัติงานในรอบเดือน ที่ผ่านมา ประชุมเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเร่งด่วน หรือโครงการพิเศษต่าง ๆ ควบคุมงานโดยมีบัญชีควบคุมการปฏิบัติงาน หรือควบคุมตามคำสั่งปฏิบัติงาน คิดเป็น ร้อยละ 79.16 สั่งการให้เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายดำเนินการตามความเหมาะสมสำหรับงาน เร่งด่วน งานสำคัญ หรืองานที่พบปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 75.00 ส่งเสริมการใช้หลักสูตรโดยร่วมพิจารณาโครงการพิเศษที่สนับสนุนการใช้ หลักสูตร หรือการจัดทำแผนการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 75.00 การรายงานผลโดย ศึกษารายงาน การติดตามผลการใช้หลักสูตร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร จากรายงานต่าง ๆ ที่รายงานขึ้นมาตามลำดับชั้น คิดเป็นร้อยละ 95.83 จำนวน น้อยระบุว่า เป็นวิทยากรให้การอบรมผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเรื่องการใช้ หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 4.16 ควบคุมคุณภาพการใช้หลักสูตรโดยสรุปผลการปฏิบัติ งานของแต่ละฝ่ายเป็นรายเดือน สร้างแบบตรวจการจัดการเรียนการสอนของ โรงเรียนเพื่อจัดอันดับโรงเรียนด้านบริหารและด้านวิชาการ โดยมีการนำผลย้อนกลับ ให้โรงเรียนปรับปรุงการดำเนินงานจัดการเรียนการสอนต่อไป คิดเป็นร้อยละ 20.83 ให้โรงเรียนสรุปผลงานของโรงเรียนทุกเดือน เพื่อติดตามผลการปฏิบัติงาน และใช้ ประกอบการพิจารณาความดีความชอบ คิดเป็นร้อยละ 8.33 หัวหน้าการประถมศึกษา อำเภอทำบัญชีคุมเรื่องตรวจสอบว่าใครรับผิดชอบเรื่องใด กำหนดส่งงานหรือสิ้นสุด โครงการเมื่อใด คิดเป็นร้อยละ 4.16

กระบวนการการใช้หลักสูตรของศึกษานิเทศก์อำเภอ จำนวน มากระบุว่า วางแผนการนิเทศการใช้หลักสูตรประจำปี คิดเป็นร้อยละ 91.66 แจก-จ่ายเอกสารหลักสูตรที่กรมวิชาการหรือเขตการศึกษาจัดทำขึ้นแก่โรงเรียน คิดเป็น ร้อยละ 100 ดำเนินการอบรมครูเกี่ยวกับหลักสูตรหรือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 91.66 ดำเนินการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรของโรงเรียน คิดเป็น

ร้อยละ 100 คิดตาม แนะนำ ช่วยเหลือโรงเรียนตามโครงการพิเศษที่สนับสนุนการใช้หลักสูตรใหม่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ประชุมสัมมนาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการใช้หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 91.66 เท่ากัน ประสานงานกับศึกษาธิการจังหวัดหรืออำเภอ คิดเป็นร้อยละ 75.00 จำนวนน้อยระบุว่า วางแผนพัฒนาการศึกษาของอำเภอ คิดเป็นร้อยละ 8.33 จัดทำเอกสารหลักสูตรหรือสื่อการสอนเพิ่มเติมจากหน่วยงานส่วนกลางจัดสรรให้โดยจัดทำร่วมกับศึกษานิเทศก์เขต ศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศก์อำเภอ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ครูที่มีความเชี่ยวชาญที่ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะทำงาน คิดเป็นร้อยละ 8.33 33.33 25.00 41.66 และ 33.33 ตามลำดับ สนับสนุนครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนใหม่มีความรู้มากขึ้นโดยการจัดอบรมสัมมนา และทัศนศึกษา คิดเป็นร้อยละ 8.33 ศึกษาค้นคว้า วิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ครูได้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ดี คิดเป็นร้อยละ 16.66 การประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กับกรมวิชาการ เขตการศึกษา วิทยาลัยครู คิดเป็นร้อยละ 16.66 25.00 16.66 และ 41.66 ตามลำดับ ทำงานธุรการและงานอื่น ๆ นอกเหนืองานในหน้าที่ศึกษานิเทศก์อำเภอ คิดเป็นร้อยละ 16.66

2.3 ผลที่ได้ของระบบการใช้หลักสูตร ของหน่วยงานทางการ

ศึกษาระดับอำเภอ

การจัดประชุม อบรม และสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรและการใช้หลักสูตร อำเภอจึกมากคือ การอบรมเรื่องหลักสูตรและการใช้หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 22.82 การประชุมปฏิบัติการเพื่อสนับสนุนการใช้หลักสูตรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คิดเป็นร้อยละ 17.94 การผลิตการสร้างเครื่องมือส่งเสริมการใช้หลักสูตรของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ คิดเป็นร้อยละ 16.92 อำเภอจึกน้อยคือ การสัมมนาผู้บริหารโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 13.07 การจัดประชุม อบรม และสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรและการใช้หลักสูตร จึกมากที่สุดในปีการศึกษา 2527 คิดเป็นร้อยละ 17.18 จึกในปีการศึกษา 2521 และปีการศึกษา 2525 คิดเป็นร้อยละ 14.62 เท่ากัน จึกน้อยในปีการศึกษา 2524 คิดเป็นร้อยละ 12.56

1.4 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรระดับอำเภอ

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรระดับอำเภอในทัศนะของผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัด ระบุว่าปัญหา คือ ผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอไม่ศึกษาเอกสารหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 66.66 ผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอไม่เข้าใจหลักสูตรและการใช้หลักสูตร ศึกษาในเทศก์อำเภอไม่เข้าใจหลักสูตรและการใช้หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 33.33 เท่ากัน

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรระดับอำเภอในทัศนะของศึกษานิเทศก์จังหวัดระบุว่าปัญหา คือ การนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรของศึกษานิเทศก์อำเภอไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 92.31 ผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอไม่ให้ความสำคัญแก่งานการใช้หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 76.92

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรระดับอำเภอในทัศนะของผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอ ระบุว่าปัญหา คือ ศึกษาในเทศก์อำเภอไม่ศึกษาเอกสารหลักสูตร ผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอไม่ได้เสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูเท่าที่ควร คิดเป็นร้อยละ 29.16 เท่ากัน ศึกษาในเทศก์อำเภอไม่เข้าใจหลักสูตรและการใช้หลักสูตร ผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอไม่ศึกษาเอกสารหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 25.00 เท่ากัน ผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอไม่เข้าใจหลักสูตรและการใช้หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 20.83

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรระดับอำเภอในทัศนะของศึกษานิเทศก์อำเภอ ระบุว่าปัญหา คือ การนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรของศึกษานิเทศก์อำเภอไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอไม่ให้ความสำคัญต่อระบบการนิเทศการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 83.33 ผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอไม่ให้ความสำคัญแก่งานการใช้หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 75.00 และผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอไม่เข้าใจหลักสูตรและการใช้หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 58.33

3. ระบบการใช้หลักสูตรของหน่วยงานทางการศึกษาระดับโรงเรียน

3.1 ทั่วไปของระบบการใช้หลักสูตรของหน่วยงานทางการศึกษาระดับโรงเรียน

พื้นฐานความรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนได้รับการฝึกอบรมเรื่อง การจัดการเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผลการเรียน ตามระเบียบว่าด้วยการวัดผลการเรียน คิดเป็นร้อยละ 91.67 ได้รับการฝึกอบรมเรื่อง การทำเครื่องมือวัดผลตามจัดประสงค์การเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 77.78

พื้นฐานความรู้ของครูผู้สอน ครูผู้สอนได้รับการฝึกอบรมเรื่อง การจัดการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 83.74 ได้รับการฝึกอบรมการวัดผล ประเมินผลการเรียนตามระเบียบว่าด้วยการวัดผลการเรียน คิดเป็นร้อยละ 82.35

เอกสารหลักสูตรที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการส่งให้โรงเรียนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนระบุว่าได้รับ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนดหนังสือเรียนสำหรับใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา ปีการศึกษา 2521-2522 คิดเป็นร้อยละ 97.22 เท่ากัน คู่มือการอบรมครู เรื่องการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 คู่มือปฏิบัติการกรมสร้างนิสัยสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 91.67 เท่ากัน ระบุว่าได้รับน้อยคือ เอกสารแนะนำหลักสูตรประถมศึกษา 2521 ฉบับปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 55.56 ครูผู้สอนระบุว่าได้รับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 คิดเป็นร้อยละ 88.93 คู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 คิดเป็นร้อยละ 85.81 คู่มือการอบรมครู เรื่องการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช-2521 คิดเป็นร้อยละ 81.97 เอกสารที่ครูจำนวนน้อยระบุว่าได้รับคือ เอกสารแนะนำหลักสูตรประถมศึกษา 2521 ฉบับปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 49.83 เอกสารเฉพาะกลุ่มประสบการณ์พิเศษ คิดเป็นร้อยละ 50.87

3.2 กระบวนการของระบบการใช้หลักสูตรของหน่วยงานทางการศึกษาระดับโรงเรียน

กระบวนการการใช้หลักสูตรของผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนระบุว่า วางแผนโดย ประชุมวางแผนการปฏิบัติงานการใช้หลักสูตรตลอดปีการ-

ศึกษา และประเมินผลครูใหม่ คิดเป็นร้อยละ 88.89 และ 75.00 ค่าเนิการจัดการเรียนการสอน โดยจัดครูเข้าสอนตามสายชั้นหรือตามกลุ่มวิชา ตามความถนัด หรือความสามารถของครู คิดเป็นร้อยละ 86.11 จัดครูเข้าสอนแทนครูที่ไม่มาทำการสอน คิดเป็นร้อยละ 100 เปิดสอนวิชาในกลุ่มประสบการณ์พิเศษชั้น ป.5 - ป.6 วิชาภาษาอังกฤษ คิดเป็นร้อยละ 91.67 บริการค่านเอกสารหลักสูตรและสื่อการสอน โดยจัดสรรเอกสารหลักสูตร หรือสื่อการสอนที่ได้รับจัดสรรจากจังหวัด หรือกรมวิชาการ แก่ครูตามสายชั้น หรือตามกลุ่มวิชา คิดเป็นร้อยละ 100 จัดบริการยืมเอกสารหลักสูตร หรือสื่อการสอน หมุนเวียนใช้ในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 72.22 จัดทำแบบพิมพ์ที่ใช้ในการเตรียมการสอนเพื่อบริการแก่ครูอื่นได้แก่ แบบบันทึกคะแนนตอนที่ 1 (ภาคปฏิบัติ) และตอนที่ 2 (ภาคทฤษฎี) คิดเป็นร้อยละ 80.56 การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรโดย จัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้เหมาะสมต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนที่ดี คิดเป็นร้อยละ 94.44 สนับสนุนงบประมาณหรือวัสดุในการทำสื่อการสอน ยกย่อง ชมเชย พิจารณาความดีความชอบกรณีพิเศษแก่ครูที่พยายามสอนตามแนวหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 97.22 เท่ากัน คิดตามผลการใช้หลักสูตร โดย สังเกตการสอนตามห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 91.67 ประชุมแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอน ศึกษาข้อมูลการนิเทศ คิดตามผลการใช้หลักสูตรที่จังหวัด อำเภอ หรือกลุ่มโรงเรียนทำขึ้น คิดเป็นร้อยละ 86.11 เท่ากัน การรายงานผลโดยประชุมครูเพื่อสรุปผลการปฏิบัติงานการใช้หลักสูตร หรืองานการจัดการเรียนการสอนเป็นรายภาคเรียนหรือรายปี คิดเป็นร้อยละ 80.56 งานที่ผู้บริหารโรงเรียนจำนวนน้อย ระบุว่าทำ คือ การดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยเปิดสอนวิชาในกลุ่มประสบการณ์พิเศษชั้น ป.5 - ป.6 วิชาชีพที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต คิดเป็นร้อยละ 25.00 การรายงานผลการใช้หลักสูตรแก่คนสังกัดตามลำดับชั้น คิดเป็นร้อยละ 47.22

กระบวนการการใช้หลักสูตรของครูผู้สอน ครูผู้สอนระบุว่าเตรียมการสอนโดยศึกษาหรือทำความเข้าใจหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 86.51 ศึกษาทำความเข้าใจแผนการสอน คู่มือครู ก่อนทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ 79.93 เตรียมสื่อการสอน คิดเป็นร้อยละ 81.31 จัดทำ จัดหา และบำรุงรักษาสื่อการสอน คิดเป็นร้อยละ 80.62 ค่าเนิการจัดการเรียนการสอนโดย จัดกิจกรรมการเรียน-

การสอน ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถตามจุดหมายของหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 89.62 จัดบรรยากาศในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ คิดเป็นร้อยละ 88.58 ทำการวัดผล ประเมินผลนักเรียนตามแนวหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 95.85 สอนซ่อมเสริมนักเรียนอย่างเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 80.97 แนะนำการเรียนแก่นักเรียน คิดเป็นร้อยละ 82.00 การปรับปรุงการสอนโดยนำผลการสอบ การวัดผลประเมินผลมาปรับปรุงการสอน คิดเป็นร้อยละ 90.31

3.3 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรระดับโรงเรียน

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรระดับโรงเรียนในทัศนะของผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัด จำนวนมากระบุว่าเป็นปัญหา คือ ผู้บริหารโรงเรียนไม่เข้าใจหลักสูตรและการใช้หลักสูตร ครูผู้สอนไม่เข้าใจหลักสูตรและการใช้หลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนไม่ศึกษาเอกสารหลักสูตร ครูผู้สอนไม่ศึกษาคู่มือครูหรือแผนการสอน ครูไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนตามแนวทางที่หลักสูตรต้องการ หนังสือค้นคว้า หนังสือเสริมความรู้สำหรับนักเรียนมีไม่เพียงพอ หนังสือแบบเรียนของนักเรียนมีไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 100 เท่ากัน ผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัด จำนวนน้อยระบุว่าเป็นปัญหาคือ ผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้เสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูเท่าที่ควร ขาดความรู้ความเข้าใจหลักสูตร หลักสูตรยาวเกินไป นักเรียนขาดความพร้อมทางการเรียน นักเรียนในชนบทขาดสิ่งอำนวยความสะดวกที่ช่วยส่งเสริมการเรียนของนักเรียน ผู้ปกครองไม่ได้ช่วยส่งเสริมให้เด็กได้รับประสบการณ์เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 33.33 เท่ากัน

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรระดับโรงเรียนในทัศนะของศึกษานิเทศก์จังหวัด จำนวนมากระบุว่าเป็นปัญหา คือ ครูไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนตามแนวทางของหลักสูตร ขาดการนิเทศภายในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 92.31 เท่ากัน ครูไม่เตรียมการสอน คิดเป็นร้อยละ 84.62 ผู้บริหารโรงเรียนไม่เข้าใจหลักสูตรและการใช้หลักสูตร การเปิดสอนวิชาในกลุ่มประสบการณ์พิเศษชั้น ป.5-ป.6 ตามความสนใจ หรือความถนัดของนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 76.92 จำนวนน้อยระบุว่าเป็นปัญหาคือ สื่อการสอนที่โรงเรียนมีอยู่ขาดคุณภาพ คิดเป็นร้อยละ 30.77

ครูไม่ศรัทธาในอาชีพครูอย่างแท้จริง ถือว่าอาชีพครูเป็นงานรอง จังหวัด อำเภอก
และโรงเรียนต้องรับผิดชอบงานอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยตรง
ครูมีสื่อการสอนแต่ไม่ค่อยนำไปใช้ ครูไม่ทำตามคู่มือครู ครูไม่เห็นความสำคัญของ
การสอนซ่อมเสริมว่าเป็นส่วนสำคัญของการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 7.69
เท่ากัน

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรระดับโรงเรียนในทัศนะ
ของผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอก จำนวนมากระบุว่า เป็นปัญหา คือ ครูไม่เปลี่ยน-
แปลงพฤติกรรมการสอนตามแนวทางที่หลักสูตรต้องการ คิดเป็นร้อยละ 95.83
ผู้บริหารโรงเรียนไม่เข้าใจหลักสูตรและการใช้หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 91.66
ผู้บริหารโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญแก่งานวิชาการ ครูผู้สอนไม่ศึกษาคู่มือครูหรือแผน
การสอน คิดเป็นร้อยละ 87.50 ผู้บริหารโรงเรียนไม่ศึกษาเอกสารหลักสูตร หนังสือ-
ค้นคว้า หนังสือเสริมความรู้สำหรับนักเรียนไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 83.33 ครู
ผู้สอนไม่เข้าใจหลักสูตรและการใช้หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 79.17 จำนวนน้อยระบุ
ว่า ผู้บริหารโรงเรียนขาดการอบรมเรื่องหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ
16.66 ขาดความร่วมมือจากบุคลากรภายในโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนในการพัฒนา
งานวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนไม่ให้ความสำคัญแก่หลักสูตร คู่มือครูขาด
รายละเอียดที่จะให้ครูสอน เช่น เรื่องความรักชาติ ครูยังสอนเป็นรายชั่วโมง ครูสอน
แบบบรรยายเป็นส่วนใหญ่ ครูไม่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวกิจกรรมที่เสนอ
แนะในคู่มือครูหรือแผนการสอน โรงเรียนได้รับมอบหมายงานด้านอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง
กับการใช้หลักสูตร เช่น งานธุรการ งานพัฒนาต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 8.33

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรระดับโรงเรียนในทัศนะ
ของศึกษานิเทศก์อำเภอก จำนวนมากระบุว่า ผู้บริหารโรงเรียนไม่เข้าใจหลักสูตรและ
การใช้หลักสูตร ครูไม่ศึกษาคู่มือครูหรือแผนการสอน ครูไม่เตรียมการสอน ครูไม่
เปลี่ยนพฤติกรรมการสอนตามแนวทางที่หลักสูตรต้องการ คิดเป็นร้อยละ 100 เท่ากัน
ผู้บริหารโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญต่อระบบการนิเทศการศึกษา ขาดการนิเทศภายใน
โรงเรียน ครูไม่ได้ใช้เครื่องมือวัดความจุประสงค์การเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 91.66
เท่ากัน ผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้ให้ความสำคัญแก่งานวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 83.33
จำนวนน้อยระบุว่า การพิจารณาความดีความชอบ ครูไม่ได้พิจารณาจากผลการปฏิบัติ-

งานด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนไม่เคร่งครัดการควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของครู ครูต้องรับผิดชอบงานที่นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอน ครูส่วนมากใช้การสังเกตแบบไม่มีระบบเป็นเครื่องมือวัดผลตามจุดประสงค์การเรียน ครูเข้าใจเทคนิคการสอน แต่ยังคงสอนแบบหลักสูตรเก่า ครูสอนไม่ครบตามเวลาที่หลักสูตรกำหนด คิดเป็นร้อยละ 8.33

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรระดับโรงเรียนในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนจำนวนมากระบุว่า โรงเรียนขาดห้องปฏิบัติการอื่นใดนอกห้องโสตทัศนศึกษา คิดเป็นร้อยละ 83.33 ขาดครูที่มีความสามารถเฉพาะวิชา เช่น วิชานาฏศิลป์ วิชาช่าง เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 80.56 จำนวนน้อยระบุว่า ครูไม่ได้ทำการวัดผล ประเมินผลนักเรียนตามระเบียบว่าด้วยการวัดผลการเรียน คิดเป็นร้อยละ 5.56 สื่อการสอนที่ใช้ในโรงเรียนมีไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 33.33 โรงเรียนขาดห้องปฏิบัติการ ใดก็ได้ ห้องสมุด คิดเป็นร้อยละ 36.11

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรระดับโรงเรียนในทัศนะของครูผู้สอนจำนวนมากระบุว่า ครูขาดความสามารถเฉพาะด้านที่จำเป็นอื่นใดก็ได้ ความสามารถในการวิชาดนตรี นาฏศิลป์ วิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ 73.36 จำนวนน้อยระบุว่า ครูไม่สามารถวัดผล ประเมินผลตามระเบียบว่าด้วยการวัดผลการเรียนหลักสูตรกำหนดเนื้อหาวิชาไม่เหมาะสมกับที่กำหนดเวลาสอนไว้ในวิชา สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต คิดเป็นร้อยละ 20.07

เมื่อพิจารณาจากสรุปผลการวิจัยดังกล่าวมาแล้ว สามารถสรุปถึงความสัมพันธ์ของระบบการใช้หลักสูตรในระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับโรงเรียน ได้ว่า มีความสัมพันธ์กันดังนี้คือ ผลที่ได้ของระบบการใช้หลักสูตรของระดับจังหวัด อันได้แก่ การจัดประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร จะเป็นปัจจัยป้อนเข้าของระบบการใช้หลักสูตรของอำเภอ อันได้แก่ พื้นฐานความรู้ของผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอ และศึกษานิเทศก์อำเภอ ส่วนผลที่ได้ของระบบการใช้หลักสูตรของอำเภอ อันได้แก่ การจัดประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับการ

ใช้หลักสูตรจะเป็นปัจจัยป้อนเข้าของระบบการใช้หลักสูตรของโรงเรียน อันได้แก่
พื้นฐานความรู้ของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน นอกจากนั้นกระบวนการของ
ระบบการใช้หลักสูตรของจังหวัดส่วนหนึ่งยังเป็นกระบวนการใช้หลักสูตรในระดับ
โรงเรียนอีกด้วย โดยจังหวัดดำเนินการทดลองและควบคุมประสิทธิภาพ การใช้
หลักสูตรในโครงการต่าง ๆ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวได้ก่อให้เกิดผลการใช้
หลักสูตรในระดับโรงเรียนด้วยเช่นกัน ความสัมพันธ์ของระบบการใช้หลักสูตรประด-
มศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์จะเป็นดังภาพที่ 8 (หน้า 182)

4. หน้าที่ได้รับผิดชอบงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร

4.1 หน้าที่ได้รับผิดชอบงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ของบุคลากร
ในหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัด

4.1.1 ฝ่ายบริหาร

4.1.1.1 ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด มีหน้าที่
บังคับบัญชา ควบคุม และดูแลโดยทั่วไป ซึ่งราชการของสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัด และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อเลขาธิการคณะกรรมการการ-
ประถมศึกษาแห่งชาติ

4.1.1.2 ผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด
มีหน้าที่ ควบคุม ดูแล แนะนำ และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของ
ข้าราชการในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดให้ปฏิบัติตามหน้าที่ ตามข้อบังคับ
กฎหมาย และระเบียบแบบแผนของทางราชการ ควบคุม ดูแล เฝ้าระวังการปฏิบัติ
งานของข้าราชการในฝ่ายการเงินและพัสดุ และฝ่ายบริหารทั่วไปให้ถูกต้อง ควบคุม
การเงิน การบัญชี และการพัสดุ ให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ
ลงนามตรวจใบเบิกเงินทุกประเภทก่อนนำเสนอผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด
พิจารณาอนุมัติ พิจารณามั่นถึความเห็นเรื่องที่เจ้าหน้าที่เสนอทุกเรื่องเพื่อเรียนเสนอ
ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ปฏิบัติงานโครงการพิเศษอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

4.1.1.3 ฝ่ายบริหารทั่วไป มีหน้าที่ประสานงานกับฝ่าย
ต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย พิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับ
การออกระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง ประกาศ หนังสือสั่งการเพื่อให้การปฏิบัติงานใน

สำนักงานและหน่วยงานทางการศึกษาในสังกัดเป็นไปด้วยความเรียบร้อย งานจัดกิจกรรมพิเศษของสำนักงาน เช่น วันประถมศึกษา วันครู วันเด็ก เป็นต้น การรายงานการตรวจเยี่ยม การประชุมของหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัดและอำเภอ การประชาสัมพันธ์สำนักงานการศึกษาระดับจังหวัดและหน่วยงานต่าง ๆ ทูลเกล้าฯ การปิดเรียนกรณีพิเศษ

4.1.1.4 ฝ่ายการเงินและพัสดุ มีหน้าที่ควบคุมการจัดซื้อจัดจ้าง ตรวจรับ จ่ายวัสดุ ครุภัณฑ์ การตรวจคั้งการเงิน ของหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ การเบิกค่าเบี้ยเลี้ยง พาหนะในการเดินทางไปราชการของข้าราชการ การอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรฝ่ายการเงินและพัสดุของหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ

4.1.2. ฝ่ายวิชาการ

4.1.2.1 ผู้ช่วยผู้อำนวยการกวดประถมศึกษาจังหวัด มีหน้าที่ควบคุม ดูแล แนะนำ และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดให้ปฏิบัติหน้าที่ตามข้อบังคับ กฎหมาย และระเบียบแบบแผนของทางราชการ ควบคุม ดูแล เร่งรัดการปฏิบัติงานของข้าราชการในฝ่ายการเจ้าหน้าที่ ฝ่ายแผนพัฒนา และฝ่ายนิเทศการศึกษาให้ถูกต้องเรียบร้อย และทันตามกำหนดเวลา พิจารณายืนยันความเห็นเรื่องที่เจ้าหน้าที่เสนอ ก่อนเสนอผู้อำนวยการกวดประถมศึกษาจังหวัด ปฏิบัติงานโครงการพิเศษอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

4.1.2.2 ฝ่ายการเจ้าหน้าที่ มีหน้าที่จัดสรร ควบคุม กำหนดความต้องการจำเป็นด้านอัตรากำลังครูประจำสถานศึกษา ดำเนินการสอบแข่งขัน สอบคัดเลือก และคัดเลือกข้าราชการครู ศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศก์อำเภอ และลูกจ้างประจำ ดำเนินการแต่งตั้ง ย้าย และการช่วยราชการของข้าราชการครู การอนุญาตให้ข้าราชการครูไปฝึกอบรม ลาศึกษาต่อ กูงานและไปทัศนศึกษา การประชุม อบรม และสัมมนา ของผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัดและอำเภอ การประชุมนิเทศอบรมครูใหม่ การประชุมอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากร วินัยและการรักษาวินัยของข้าราชการ จัดทำข้อมูล รวบรวมสถิติเกี่ยวกับจำนวนครู - จำนวนนักเรียน โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน การฝึกอบรมค่านวิชาชีพ

4.1.2.3 ศึกษานิเทศก์ฝ่ายแผนพัฒนา มีหน้าที่จัดทำนโยบายและแผนพัฒนาการประถมศึกษา การจัดทำงบประมาณเพื่อการประถมศึกษา การจัดทำข้อมูลและสถิติทางการศึกษาของจังหวัด จัดทำและบำรุงรักษาครุภัณฑ์สำหรับหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ นิเทศและติดตามผลการบริหารงบประมาณ ให้บริการและเผยแพร่ข้อเสนอแนะ จัดตั้ง รวม ปรับปรุงและเลือกโรงเรียน ควบคุมการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประถมศึกษาของโรงเรียน การบริหารที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง

4.1.2.4 ฝ่ายนิเทศการศึกษา มีหน้าที่นิเทศติดตามผลประเมินผลการเรียนการสอนทุกกลุ่มประสบการณ์ ประสานงานโครงการนิเทศการศึกษาทุกระดับ ผลิตสื่อการสอน หนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสืออ่านประกอบ หนังสือเรียน สืบหาความต้องการและกำหนดเกณฑ์ลักษณะวัสดุอุปกรณ์การสอนตามหลักสูตรพิจารณาอนุมัติโครงการของอำเภอ ดำเนินการโครงการพิเศษที่สนับสนุนการใช้หลักสูตรปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ส่งเสริมการค้นคว้าทดลองเผยแพร่ผลงานวิจัย สร้างข้อหาคสอบมาตรฐานของจังหวัด จัดทำคลังข้อสอบ บริการเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน ศึกษานักศึกษาก่อนการเรียนการสอน จัดทำระบบข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานทางวิชาการ ติดตามผลการจัดอนามัยโรงเรียน ส่งเสริมโรงเรียนผู้นำทางการเรียนการสอน ส่งเสริมสนับสนุน ติดตามผลการจัดการสหกรณ์ในโรงเรียน

4.2 หน้าที่รับผิดชอบงานเกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรของบุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษาระดับอำเภอ

4.2.1 ฝ่ายบริหาร

4.2.1.1 หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีหน้าที่บังคับบัญชา ควบคุมและดูแลโดยทั่วไป ซึ่งราชการของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ ขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการตรวจ ทิการพา วินิจฉัย สั่งการ เรื่องที่เจ้าหน้าที่บันทึกเสนอหรือจัดทำเสนอเพื่อลงนาม ตรวจบัญชีการเงิน รับผิดชอบและควบคุมดูแลงานของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทุกประเภท บริหารงานการศึกษาภายในอำเภอตามอำนาจหน้าที่ กฎหมาย ระเบียบและแบบแผน

4.2.1.2 ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีหน้าที่ปฏิบัติงานช่วยเหลือหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอตามที่ได้รับมอบหมาย ช่วยการบริหารงานการศึกษาภายในอำเภอตามที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนงานริเริ่มการพัฒนาการศึกษา ควบคุมเร่งรัด ติดตามงานทุกฝ่ายของอำเภอให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนทางราชการ ทันเวลากำหนด ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

4.2.1.3 งานการเงินและพัสดุ มีหน้าที่ประสานงานกับจังหวัด เกี่ยวกับการจัดซื้อสื่อการสอน การเบิกจ่ายสื่อการสอน การเบิกจ่ายวัสดุหลักสูตรต่าง ๆ ของโรงเรียน การจ่ายเบี้ยเลี้ยงการอบรมครู การเบิกจ่ายเงินตามโครงการเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรของอำเภอ กลุ่มโรงเรียน และโรงเรียน

4.2.1.4 งานบริหารทั่วไป ในอำเภอขนาดกลางและอำเภอขนาดเล็ก งานการเจ้าหน้าที่จะรวมอยู่กับงานบริหารทั่วไป แต่ในอำเภอขนาดใหญ่ งานการเจ้าหน้าที่จะแยกจากงานบริหารทั่วไป มีหน้าที่จัดทำสถิติและข้อมูลอัตรากำลังครูแต่ละโรงเรียน รายงานผลการทดลองปฏิบัติราชการของข้าราชการ รายงานการตรวจเยี่ยมของอำเภอต่อจังหวัด ดำเนินการเรื่องการขอช่วยราชการ การโอนย้ายข้าราชการ เผยแพร่ข่าวสาร ระเบียบ กฎหมายเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ดำเนินการเพื่อทำให้ข้าราชการครูไปฝึกอบรม กูฏาน ทัศนศึกษา และลาศึกษาต่อประเภทต่าง ๆ

4.2.2 ฝ่ายวิชาการ

4.2.2.1 งานนิเทศการศึกษา งานนิเทศการศึกษาในระดับอำเภอจะรวมงานแผนพัฒนาการศึกษาไว้ด้วย มีหน้าที่พัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ตามหลักสูตร ปฏิบัติงานธุรการด้านวิชาการ นิเทศการใช้หลักสูตรของโรงเรียน ส่งเสริมการค้นคว้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา วางแผนพัฒนาการศึกษาของอำเภอ วัตถุประสงค์และประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ร่วมมือในการวิจัยและส่งเสริมการนำผลการวิจัยไปใช้ในโรงเรียน จัดตั้ง รวม ปรับปรุงและเลิกดัดโรงเรียน ส่งเสริมคุณลักษณะโรงเรียนและนักเรียน ส่งเสริมการปรับปรุงโรงเรียนและสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ประสานงานทางวิชาการระหว่างอำเภอกับกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน

อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยไม่ได้ตั้งสมมุติฐานเพื่อพิสูจน์ผลการวิจัย แต่มีวัตถุประสงค์ที่มุ่งตอบคำถามหลักที่สำคัญ คือ ปัจจัยป้อนเข้า กระบวนการ ผลที่ได้รับ และปัญหาและอุปสรรคของระบบการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ของหน่วยงานทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ว่ามีอะไรบ้าง

จากผลการศึกษาระบบการใช้หลักสูตรประถมศึกษาของหน่วยงานทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ สามารถได้แนวคำตอบดังนี้

1. ระบบการใช้หลักสูตรของหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัด

จากการพิจารณาผลสรุปการวิจัยพบว่า ปัจจัยป้อนเข้าของระบบการใช้หลักสูตรระดับจังหวัด อันได้แก่ พื้นฐานความรู้ของผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัด และศึกษานิเทศก์จังหวัด นั้น ได้พบว่า ผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัดทุกคนได้รับความรู้เรื่อง การบริหารการศึกษา และ เรื่องหลักสูตรหรือการใช้หลักสูตร ซึ่งน่าจะเป็นการเหมาะสมที่สุด เพราะผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัดเป็นผู้วางนโยบายและแนวปฏิบัติสายหยุด จำปาทอง (2522 : 101) กล่าวว่า "หากผู้บริหารได้รับทั้งนโยบายและแนวปฏิบัติของการใช้หลักสูตร ย่อมจะเข้าใจวิถีการต่าง ๆ ในการที่จะให้โรงเรียนและครูเข้าใจหลักสูตร ผลที่เกิดขึ้นคือ ใ้จัดอบรมครูให้ทราบและเข้าใจหลักสูตรใหม่" ศึกษานิเทศก์จังหวัดส่วนมากได้รับความรู้เรื่องการนิเทศการศึกษา ซึ่งเหมาะสมที่สุด เพราะ "บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการนิเทศการศึกษา จะต้องมีความรู้ความเข้าใจตรงกันในเรื่องของการนิเทศการศึกษา จึงจะช่วยให้งานนิเทศการศึกษาค่าเงินไปค่ายดี" (นิสิตบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร 2527 : 124) ศึกษานิเทศก์จังหวัดส่วนมากได้รับความรู้เรื่องหลักสูตรหรือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่งกล่าวได้ว่า การที่ศึกษานิเทศก์จังหวัดมีความรู้เรื่องหลักสูตรหรือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ก็แล้ว ย่อมจะทำให้การดำเนินการนิเทศศึกษาคำถามผลการใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแนะนำ ช่วยเหลือครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนให้สามารถใช้หลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนให้

บรรจุกุญแจหมายของหลักสูตร แต่จากผลการวิจัยพบว่ามีศึกษานิเทศก์จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 15.38 ที่ได้รับการศึกษา และได้รับการฝึกอบรมเรื่อง การวิจัย ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่า เมื่อมีศึกษานิเทศก์อำเภอขึ้นในปีพุทธศักราช 2525 บทบาทของศึกษานิเทศก์จังหวัดจะมุ่งเน้นให้ทำการวิจัย ฉะนั้นศึกษานิเทศก์จังหวัดจึงควรที่จะมีความรู้ในเรื่องการวิจัยในฐานะที่ต้องปฏิบัติภารกิจวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ส่งเสริมการค้นคว้าทดลอง และเผยแพร่ผลงานวิจัย ตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์จังหวัด

กระบวนการใช้หลักสูตรของระบบการใช้หลักสูตรระดับจังหวัด ได้พบว่า ผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัดทุกท่าน กำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ซึ่งแจ้งบทบาทหน้าที่ด้านการใช้หลักสูตรของผู้บริหารโรงเรียน ความคุม กำกับ ติดตามผลการใช้หลักสูตรโดยนิเทศหรือตรวจเยี่ยมโรงเรียน ความคุมคุณภาพการใช้หลักสูตร สนับสนุนงบประมาณและบุคลากร ศึกษารายงานการใช้หลักสูตรของหน่วยงานในสังกัด จากผลการวิจัยในเรื่องนี้จะสอดคล้องกับงานที่กรมวิชาการ (กรมวิชาการ 2522 : 202) เสนอแนะไว้ สำหรับกระบวนการใช้หลักสูตรของศึกษานิเทศก์จังหวัด ได้พบว่า ศึกษานิเทศก์จังหวัด บริการเอกสารหลักสูตรและสื่อการสอน ติดตามผลการใช้หลักสูตร โดยการประชุม อบรม และสัมมนา ซึ่งสอดคล้องกับงานที่กรมวิชาการ (กรมวิชาการ 2522 : 203) เสนอแนะไว้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอุคม เอี่ยมสะอาด (2528 : 1 - 150, 1 - 151) ที่พบว่า "ลักษณะงานที่ศึกษานิเทศก์ปฏิบัติมากที่สุด คือ งานผลิตเอกสารและสื่อทัศนูปกรณ์ รองลงไปคือ การติดตามผลการใช้หลักสูตร" ลักษณะงานที่ศึกษานิเทศก์จังหวัดปฏิบัติกันน้อยมากที่สุดคือ จัดทำเอกสารหลักสูตรหรือสื่อการสอนเพิ่มเติมจากหน่วยงานส่วนกลางจัดสรรให้โดยจัดทำร่วมกับครูวิชาการกลุ่ม นิเทศการจัดการเรียนการสอนเกษตรในโรงเรียน ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กโดยใช้รูปแบบต่าง ๆ พิจารณาคัดเลือกครูดีเด่น ผู้บริหารโรงเรียนดีเด่นและโรงเรียนดีเด่น และทำงานธุรการและงานอื่นนอกเหนือหน้าที่ของศึกษานิเทศก์จังหวัด อาจกล่าวได้ว่าการที่ศึกษานิเทศก์จังหวัดจัดทำเอกสารหลักสูตรหรือสื่อการสอนเพิ่มเติมโดยจัดทำร่วมกับครูวิชาการกลุ่ม นิเทศการเรียนการสอนเกษตรในโรงเรียน นั้นเป็นเพราะงานดังกล่าวเป็นงานที่ศึกษานิเทศก์อำเภอต้องรับผิดชอบอยู่แล้ว และศึกษานิเทศก์จังหวัดผู้เป็น

เจ้าของโครงการพิเศษดังกล่าวไปติดตามผลโครงการเท่านั้น เช่นเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กโดยใช้รูปแบบต่าง ๆ ก็เป็นโครงการพิเศษเช่นกันที่จะมีแต่เจ้าหน้าที่หรือศึกษานิเทศก์จังหวัดเจ้าของผู้รับผิดชอบโครงการเท่านั้นที่ไปติดตามผลโครงการ ศึกษานิเทศก์จังหวัดปฏิบัติงานธุรการและงานอื่น ๆ นอกเหนือหน้าที่ของศึกษานิเทศก์จังหวัดน้อยมาก อาจกล่าวได้ว่า เนื่องมาจากหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัดมีจำนวนบุคลากรด้านธุรการเพียงพอ นอกจากนั้น จำนวนบุคลากรด้านอื่น ๆ ก็มีจำนวนเพียงพอ ฉะนั้นอาจทำให้ศึกษานิเทศก์จังหวัดไม่ต้องปฏิบัติงานอื่น ๆ นอกเหนืองานในหน้าที่ของศึกษานิเทศก์จังหวัด

ผลที่ได้ของระบบการใช้หลักสูตรระดับจังหวัด ได้พบว่า มีการจัดประชุม อบรม สัมมนา เรื่องหลักสูตรและการใช้หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 44.00 ซึ่งมากที่สุดนั้น อาจเป็นเพราะการอบรมเรื่องหลักสูตรหรือการใช้หลักสูตรนี้มีการจัดตั้งแต่ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในปี พ.ศ. 2521 เป็นต้นมา การจัดอบรมครูประจำการสังกัดหน่วยงานเกี่ยวกับหลักสูตรนั้น (สายหยุด จำปาทอง (2522 : 100-101) กล่าวว่า "มิใช่จะอบรมครูที่สอนชั้น ป. 1 เท่านั้น ยังอบรมครูทุกชั้นอีกด้วย วิทยากรในการอบรมเป็นวิทยากรท้องถิ่น" สำหรับการสัมมนาเจ้าหน้าที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและอำเภอ และการสัมมนาศึกษานิเทศก์อำเภอนั้น คิดเป็นร้อยละ 1.33 อาจกล่าวได้ว่า จัดน้อยกว่าเท่าที่ควร อาจเป็นเพราะขาดงบประมาณในการจัดอบรม นอกจากนั้นการสัมมนาครูผู้สอน จังหวัดจัด คิดเป็นร้อยละ 1.33 เท่านั้น ซึ่งจัดได้น้อยกว่าเท่าที่ควร อาจเป็นเพราะการจัดสัมมนาครูผู้สอนนั้นอยู่ในความรับผิดชอบจัดดำเนินการของแต่ละอำเภอ

2. ระบบการใช้หลักสูตรของหน่วยงานทางการศึกษาระดับอำเภอ

จากการพิจารณาผลสรุปการวิจัย พบว่า ปัจจัยป้อนเข้าของระบบการใช้หลักสูตรระดับอำเภอ อันได้แก่ พื้นฐานความรู้ของผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์นั้น ได้พบว่า ผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอ ได้รับความรู้เรื่อง หลักสูตรหรือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 คิดเป็นร้อยละ 95.83 แต่ได้รับการศึกษารื่อง การนิเทศการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 29.16 ซึ่งจัดว่าน้อยกว่าเท่าที่ควร ได้รับการฝึกอบรมเรื่องการนิเทศการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 45.83 จึงอาจกล่าว

ได้ว่า ผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอมีความรู้ในเรื่องของการนิเทศการศึกษา มีจำนวนค่อนข้างน้อย นอกจากนั้นยังมีความรู้ในเรื่องต่อไปนี้ มีจำนวนน้อยมากคือ เรื่อง สถิติวิจัย การวัดผลการศึกษา การอบรมของสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา การวางแผน คุณธรรมและจริยธรรม และการสอนวิทยุโรงเรียน สำหรับศึกษานิเทศก์อำเภอทุกคนระบุว่าได้รับการฝึกอบรมเรื่องหลักสูตรหรือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และได้รับการฝึกอบรมเรื่องการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 91.66 ซึ่งนับว่าเหมาะสมที่สุด สำหรับเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติงานในหน้าที่ แต่ศึกษานิเทศก์อำเภอจำนวนน้อยมากคือ คิดเป็นร้อยละ 16.66 ได้รับการศึกษาเกี่ยวกับการวิจัย และคิดเป็นร้อยละ 8.33 ได้รับการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรหรือการพัฒนาหลักสูตร การนิเทศการศึกษา การเขียนข้อสอบมาตรฐาน การวัดผลการศึกษา การอบรมตามโครงการวิจัยและพัฒนาการศึกษา และการผลิตสื่อการสอน

กระบวนการของระบบการใช้หลักสูตรของหน่วยงานทางการศึกษาระดับอำเภอได้พบว่า ผู้บริหารปฏิบัติในสิ่งต่อไปนี้ คือ ควบคุมคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการมอบหมายงานให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามลำดับชั้น คิดเป็นร้อยละ 91.66 ซึ่งแจ่มบทบาทหน้าที่ด้านการใช้หลักสูตรในที่ประชุมครู อบรมบุคลากรเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ติดตามควบคุมงานการใช้หลักสูตรโดยตรงต่อเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน นิเทศการใช้หลักสูตรของโรงเรียนร่วมกับศึกษานิเทศก์อำเภอและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 87.50 และ 83.33 ศึกษารายงานต่าง ๆ ที่รายงานขึ้นมาตามลำดับชั้น คิดเป็นร้อยละ 95.83 ซึ่งเหมาะสมที่สุดและสอดคล้องกับงานการใช้หลักสูตรของผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอ ตามที่กรมวิชาการ (กรมวิชาการ 2522 : 203) เสนอแนะไว้

ผลที่ได้ของระบบการใช้หลักสูตรของหน่วยงานทางการศึกษาระดับอำเภอได้พบว่า มีการจัดประชุม อบรม สัมมนาเรื่องหลักสูตรและการใช้หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 22.82 ซึ่งมากที่สุด เช่นเดียวกันกับที่หน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัดจัดตั้งนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า หน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัดและระดับอำเภอ จัดประชุม อบรม และสัมมนาในเรื่องหลักสูตรและการใช้หลักสูตรมากที่สุด วิไลวรรณ วิทยุวิโรจน์ (2522 : 78) กล่าวว่า การอบรมเกี่ยวกับเรื่องหลักสูตรในตอนแรก

เป็นการอบรมเพื่อทำความเข้าใจแนวทางและทิศทางของหลักสูตรเท่านั้น นับแต่มีการประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เป็นต้นมา มีผู้ศึกษาวิจัยปัญหาในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ส่วนใหญ่จะพบว่าปัญหาประการสำคัญคือ ครู ไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการสอนตามแนวทางที่หลักสูตรต้องการ ดังนั้นจึงต้องมีการอบรมครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน ตลอดจนบุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรใหม่ให้ความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะเกี่ยวกับหลักสูตร หรือการใช้หลักสูตรในระดับโรงเรียน นั่นคือการจัดการเรียนการสอนนั่นเอง ในเรื่องนี้ บุญมี เปรยอก (2522 : 33-40) กล่าวว่า "การให้การศึกษ อบรม มีผลโดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์" ดังนั้นจึงมีการจัดประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตร และโดยเฉพาะในเรื่องหลักสูตร และการใช้หลักสูตรมากที่สุด ทั้งระดับจังหวัดและระดับอำเภอ สำหรับการสัมมนาผู้บริหารโรงเรียน อำเภอจักษ์ซันคิดเป็นร้อยละ 13.07 กล่าวได้ว่า ค่อนข้างน้อยกว่าเท่าที่ควร เพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้บริหารงานวิชาการในโรงเรียน หากได้มีการจัดสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนมากกว่า ก็จะได้ทราบปัญหาและอุปสรรค และขอเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลจากการสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาการใช้หลักสูตรต่อไป อีกทั้งยังเป็นการช่วยกระตุ้นให้ผู้บริหารสนใจงานวิชาการมากขึ้น เพราะจากผลการวิจัยพบว่า "งานที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติมาก คือ งานธุรการ และงานการเงินและพัสดุ"

3. ระบบการใช้หลักสูตรของหน่วยงานทางการศึกษาระดับโรงเรียน

จากการพิจารณาผลสรุปการวิจัย พบว่า ปัจจัยป้อนเข้าของระบบการใช้หลักสูตรระดับโรงเรียน อันได้แก่ พื้นฐานความรู้ของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนนั้น ได้พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้รับความรู้ในเรื่องการจัดการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลการเรียนตามระเบียบว่าด้วยการวัดผลการเรียน คิดเป็นร้อยละ 91.67 ซึ่งเหมาะสมที่สุด อาจกล่าวได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน หรืองานการใช้หลักสูตรในโรงเรียนนั่นเอง ปรีชา คัมภีร์ปกรณ (2526 : 166) กล่าวว่า "ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้นำทางด้านวิชาการ สามารถให้คำแนะนำแก่ครูในเรื่องต่าง ๆ

ได้ "ในทำนองเดียวกัน สุมิตร คุณานุกร (2523 : 132) กล่าวว่า "บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการนำหลักสูตรไปใช้ แท้จริง คือ การบริหารงานวิชาการนั่นเอง" ฉะนั้นเมื่อผู้บริหารโรงเรียนมีพื้นฐานความรู้ในเรื่องการจัดการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลการเรียนแล้วก็อาจเชื่อได้ว่าจะสามารถบริหารงานวิชาการในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับครูผู้สอนได้รับความรู้เรื่อง การจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลการเรียนตามระเบียบว่าด้วยการวัดการเรียน คิดเป็นร้อยละ 83.74 และ 82.35 ถ้าพิจารณาตามจำนวนครูผู้สอนที่ได้รับความรู้ดังกล่าวก็นับว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ซึ่งถ้าครูนำความรู้เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ก็อาจเชื่อได้ว่า จะสามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามแนวทางที่หลักสูตรต้องการ ในเรื่องนี้ ชารี มณีศรี (2523 : 182) กล่าวถึง การใช้หลักสูตรใหม่ว่า "การสร้างและเผยแพร่หลักสูตรใหม่ เริ่มจากการอบรมครูผู้สอน เพื่อให้เข้าใจถึงการใช้หลักสูตรและการดำเนินการสอนให้ถูกต้อง" ในทำนองเดียวกัน กมล สุกประเสริฐ (2523 : 4) ยังได้กำหนดสมรรถภาพของครูประถมศึกษา ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ทำให้ครูสามารถปฏิบัติหน้าที่และบทบาทได้สอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษาและความต้องการของสังคมไว้ข้อหนึ่ง กล่าวว่า "สมรรถภาพที่เกี่ยวกับหลักสูตร สื่อการเรียนในเชิงตัวบ่งชี้ของระบบการศึกษา เช่น ครูสามารถอธิบายหลักการ จุดหมาย ทำแผนการเรียนการสอน เตรียมการสอน จัดกิจกรรม วัดผล ประเมินผล เลือกรับหนังสือ เป็นต้น" สำหรับปัจจัยบ่งชี้ของระบบการใช้หลักสูตรของหน่วยงานทางการศึกษาระดับโรงเรียนนั้น นอกจากนั้นความรู้ของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนแล้ว การได้รับเอกสารหลักสูตรที่กรมวิชาการส่งให้แก่โรงเรียน ก็นับเป็นปัจจัยบ่งชี้ที่ส่งเสริมให้ครูเกิดความรู้ในเรื่องการใช้หลักสูตรที่ดียิ่งขึ้น เพราะเอกสารหลักสูตรเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวครูผู้สอนที่สุดและสามารถใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างดี ซึ่ง สุมิตร คุณานุกร (2523 : 130) กล่าวถึง บทบาทในการใช้หลักสูตรของครูว่า "ครูเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้" การได้รับเอกสารหลักสูตรของโรงเรียนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนได้รับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 คิดเป็นร้อยละ 97.22 ส่วนครูผู้สอนได้รับคิดเป็นร้อยละ 88.93 จึงอาจกล่าวได้ว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

กระบวนการใช้หลักสูตรของหน่วยงานทางการศึกษาระดับโรงเรียน ได้พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนทุกคน จัดครูเข้าสอนแทนครูที่ไม่มาทำการสอน บริการค่านเอกสารหลักสูตรและสื่อการสอน โดยจัดสรรเอกสารหลักสูตรหรือสื่อการสอนที่ได้รับจัดสรรจากกรมวิชาการ หรือจากจังหวัด แก่ครูตามสายชั้นหรือตามกลุ่มวิชา ซึ่งสอดคล้องกับที่ เอกชัย กีสุขพันธ์ (2527 : 151) กล่าวว่า "ผู้บริหารมีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนคือ อำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เช่น การจัดทำตารางสอน การจัดชั้นเรียน และการจัดครูเข้าสอนประจำวิชา" นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนยังปฏิบัติสิ่งต่อไปนี้จำนวนมาก ได้แก่ สนับสนุนงบประมาณหรือวัสดุในการทำสื่อการสอน ยกย่อง ชมเชย พิจารณาความดีความชอบกรณีพิเศษแก่ครูที่พยายามสอนตามแนวหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 97.22 สนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตรโดยจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้เหมาะสมกับสภาพการจัดการเรียนการสอนที่ดี คิดเป็นร้อยละ 94.44 ติดตามผลการใช้หลักสูตรโดยสังเกตการสอนตามห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 91.67 ซึ่งกระบวนการใช้หลักสูตรที่ผู้บริหารระบุว่าปฏิบัติดังกล่าวนี้อาจสอดคล้องกับที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 30) เสนอแนะไว้ให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา บริหารงานวิชาการในขอบข่ายดังต่อไปนี้คือ "การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และการวางแผนงานของโรงเรียน การจัดหาและส่งเสริมการใช้สื่อการเรียนการสอน การวางแผนการสอน การจัดแบ่งกลุ่มนักเรียน การนิเทศการสอน ห้องสมุดหรือมุมหนังสือ การวัดผลและประเมินผล พัฒนาการสอน กลุ่มประสบการณ์ การสอนซ่อมเสริม การใช้ทรัพยากรของชุมชนเพื่อการเรียนการสอน และการรายงานผลการเรียน" สำหรับครูผู้สอนปฏิบัติในสิ่งต่อไปนี้ คือ ทำการวัดผลนักเรียนตามแนวหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 95.85 ปรับปรุงการสอนโดยนำผลการสอบ การวัดผลประเมินผลมาปรับปรุงการสอน คิดเป็นร้อยละ 90.31 และดำเนินการจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถตามจุดหมายของหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 89.62 ซึ่งเมื่อพิจารณาจากกระบวนการใช้หลักสูตรของครูที่กล่าวมาแล้ว อาจกล่าวได้ว่า ครูจำนวนมากมีภาระในการวัดผลนักเรียน ซึ่งตามระเบียบการวัดผลประเมินผลนักเรียนตามแนวหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 นั้นมุ่งเน้นให้ครู

ประเมินผลการเรียนของนักเรียนควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นำผลการประเมินนั้นมาปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งในเรื่องนี้ วัลลภ จันทร์ตระกูล (อ้างถึงใน วีระพล อารวรรณ 2523 : 18-19) กล่าวว่า "ครูที่มีสมรรถภาพในการสอนจะต้องปฏิบัติในเรื่องของการประเมินผลที่ได้รับ (Evaluate Outcomes) ความสามารถที่ได้พัฒนาขึ้นจากการประเมินผลการพัฒนาทางการเรียนของเด็กเป็นลักษณะหนึ่งของครูที่มีความสามารถในการสอน ครูสามารถใช้การตรวจสอบจากการทำงานของนักเรียน การสัมภาษณ์ส่วนตัว เป็นต้น"

4. ปัญหาและอุปสรรคในระบบการใช้หลักสูตรของหน่วยงานทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์

จากการพิจารณาผลสรุปการวิจัย พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในระบบการใช้หลักสูตรในระดับจังหวัด มีดังนี้คือ ผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัดทุกคน ระบุว่าขาดงบประมาณเพื่อพัฒนาบุคลากร เช่น การจัดประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน และการจัดกิจกรรมที่ให้ความรู้อื่น ๆ และขาดงบประมาณเพื่อพัฒนาเอกสารหลักสูตรหรือสื่อการสอน ซึ่งในทำนองเดียวกันการศึกษาคุณภาพของการศึกษาระดับประถมศึกษาในเขตการศึกษา 7 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2525 : 26) กล่าวถึง สภาพปัญหาการศึกษาระดับประถมศึกษา ไว้ว่า "การอบรมครูเพื่อให้สามารถดำเนินการตามหลักสูตรใหม่อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ยังกระทำไม่ได้เต็มที่และไม่ทั่วถึง ทำให้ไม่สามารถสร้างเสริมพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของครูตามหลักสูตรใหม่ได้ และงบประมาณในส่วนที่เกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน เช่น วัสดุ อุปกรณ์ ยังไม่เพียงพอที่จะสามารถยกระดับมาตรฐานการเรียนการสอนให้ดีขึ้น" ศึกษาพิเศษจังหวัดระบุว่า ขาดการนิเทศติดตามและควบคุมการดำเนินงานการใช้หลักสูตรจากผู้บริหารอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 84.62 การปรับกระจายบุคลากรไม่สามารถทำได้ตามความต้องการจำเป็นของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 76.92 ศึกษาพิเศษอำเภอทุกคนระบุว่า การปรับกระจายบุคลากรไม่สามารถทำได้ตามความต้องการจำเป็นของโรงเรียน และขาดการติดตามและควบคุมการใช้หลักสูตรจากผู้บริหารการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 91.66 ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาที่ศึกษาพิเศษจังหวัดระบุ จึงอาจกล่าวได้ว่า ศึกษาพิเศษจังหวัดและศึกษาพิเศษอำเภอตระหนักถึงปัญหา

ทั้งสองประการมากที่สุด และเมื่อพิจารณาถึงผลกระทบอันอาจเกิดจากปัญหาทั้ง 2 ประการดังกล่าวเชื่อว่า ปัญหาทั้ง 2 ประการจะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนพอสมควร นอกจากนั้นศึกษานิเทศก์อำเภอยังระบุว่าขาดงบประมาณในการดำเนินการนิเทศการใช้หลักสูตรอย่างทั่วถึงสม่ำเสมอ ปัญหานี้เป็นปัญหาสำคัญอย่างยิ่งของการปฏิบัติหน้าที่ศึกษานิเทศก์อำเภอเพราะลักษณะงานของศึกษานิเทศก์อำเภอจะเป็นงานนิเทศการใช้หลักสูตรของโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ มาลี คล้ายชม (2524 : 94) ทำวิจัยและได้พบว่า "ปัญหาสำคัญของการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ คือ การขาดแคลนงบประมาณในการนิเทศ" และระบุว่าขาดงบประมาณในการพัฒนาสื่อการสอน หรือเอกสารหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 83.33 ซึ่งการขาดแคลนงบประมาณเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนหรือเอกสารหลักสูตรนี้เป็นปัญหาเรื้อรังมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2521 ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยของ วิไล ไบว์เสวีวงศ์ (2521 : 110) ที่พบว่า "ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในเขตการศึกษา 6 ระบุว่าโรงเรียนขาดแหล่งบริการสื่อการเรียนให้แก่ครู"

ปัญหาและอุปสรรคในระบบการใช้หลักสูตร ในระดับอำเภอ มีดังนี้คือ ผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัด 2 คน ใน 3 คน ระบุว่า ผู้บริหารการศึกษาไม่ศึกษาเอกสารหลักสูตร ซึ่งการที่ผู้บริหารไม่ศึกษาเอกสารหลักสูตรจะส่งผลให้ผู้บริหารไม่สนับสนุนงานด้านวิชาการ ไม่สามารถช่วยเหลือแนะนำการจัดการเรียนการสอนแก่ครูได้ กองวิจัยทางการศึกษา (กรมวิชาการ 2523 : 10-11) วิเคราะห์รายงานการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร ไว้ว่า "ผู้บริหารหลาย ๆ ระดับยังไม่เข้าใจหรือเข้าใจน้อยเกี่ยวกับวิธีการสอนตามแนวหลักสูตรใหม่ จึงไม่ได้ให้ความร่วมมือส่งเสริมเท่าที่ควร นอกจากนี้บางแห่งยังมุ่งพัฒนาอาคารสถานที่ และงานธุรการมากกว่างานวิชาการ" ศึกษานิเทศก์จังหวัดระบุว่า การนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรของศึกษานิเทศก์อำเภอไม่สม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 92.31 ซึ่งศึกษานิเทศก์อำเภอทุกคนก็ระบุว่า การนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรของศึกษานิเทศก์อำเภอไม่สม่ำเสมอ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากจำนวนศึกษานิเทศก์อำเภอมีไม่เพียงพอที่จะดำเนินการนิเทศได้อย่างทั่วถึงทุกโรงเรียน นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 เป็นต้นมา มีศึกษานิเทศก์อำเภอเพียงอำเภอละ 1 คน และมี 2 คนในอำเภอขนาดใหญ่ ซึ่งมีอยู่ 3 อำเภอ ต่อมาในปี พ.ศ. 2528 มีศึกษานิเทศก์-

อำเภอเพิ่มมากขึ้น มีอำเภอละ 4 คน ส่วนอำเภอขนาดเล็ก 2 อำเภอ มีศึกษานิเทศก์อำเภอ อำเภอละ 3 คน จากการเพิ่มจำนวนของศึกษานิเทศก์อำเภอนั้น งานในหน้าที่ของศึกษานิเทศก์อำเภอก็เพิ่มปริมาณมากขึ้น โดยเพิ่มในลักษณะการเก็บข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์วิจัยในระดับกรม เพื่อการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และการจัดอันดับคุณภาพการประถมศึกษาระดับประเทศต่อไป นอกจากนั้นศึกษานิเทศก์อำเภอยังต้องทำงานอื่น ๆ นอกเหนืองานในหน้าที่ศึกษานิเทศก์อำเภออีกด้วย ซึ่งเป็นงานลักษณะงานธุรการต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้ กองวิจัยทางการศึกษา (กรมวิชาการ 2523 : 10-11) กล่าวถึง ปัญหาการประถมศึกษาเกี่ยวกับการบริหารและการนิเทศการศึกษาว่า "พบว่าอัตรากำลังศึกษานิเทศก์ตลอดจนงบประมาณการนิเทศมีน้อย ทำให้การปฏิบัติงานนิเทศเป็นไปอย่างไม่ทั่วถึง" นอกจากนั้นศึกษานิเทศก์อำเภอยังระบุว่า ผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอไม่ให้ความสำคัญต่อระบบการนิเทศการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 83.33

ปัญหาและอุปสรรคในระบบการใช้หลักสูตรระดับโรงเรียน มีดังนี้ คือ ผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัดทุกคนระบุว่า ผู้บริหารโรงเรียนไม่เข้าใจหลักสูตรและการใช้หลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนไม่ศึกษาเอกสารหลักสูตร และผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอก็ระบุว่า ผู้บริหารโรงเรียนไม่เข้าใจหลักสูตรและการใช้หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 91.66 อีกเช่นกัน นอกจากนั้นผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัดและอำเภอได้ระบุว่า ครูผู้สอนไม่ศึกษาคู่มือครูหรือแผนการสอน คิดเป็นร้อยละ 100 และ 87.50 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัดและอำเภอพิจารณาเห็นว่า โรงเรียนไม่เข้าใจหลักสูตร และการใช้หลักสูตร จากผลการวิจัยในหัวข้อนี้ทำให้สามารถกล่าวได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนไม่เข้าใจหลักสูตร เนื่องจากไม่ได้ศึกษาคู่มือครูหรือแผนการสอน และผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัดได้ระบุว่า ครูไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนตามแนวทางที่หลักสูตรต้องการ หนังสือค้นคว้า หนังสือเสริมความรู้สำหรับนักเรียน หนังสือแบบเรียนของนักเรียนไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 100 ศึกษานิเทศก์จังหวัดระบุว่า ครูไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนตามแนวทางของหลักสูตร ขาดการนิเทศภายในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 92.31 ครูไม่เตรียมการสอน คิดเป็นร้อยละ 84.62 ศึกษานิเทศก์อำเภอ ระบุว่า ผู้บริหารโรงเรียนไม่เข้าใจหลักสูตรและ

การใช้หลักสูตร ครูไม่ศึกษาคู่มือครูหรือแผนการสอน ครูไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
 การสอนตามแนวทางที่หลักสูตรต้องการ คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้บริหารโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญต่อระบบการนิเทศการศึกษา ซาถการนิเทศภายในโรงเรียน ครูไม่ได้ใช้
 เครื่องมือวัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 91.66 ผู้บริหารโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญแก่งานวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 83.33 ส่วนผู้บริหารโรงเรียนระบุว่า
 โรงเรียนขาดห้องบริการอันได้แก่ ห้องโสตทัศนศึกษา คิดเป็นร้อยละ 83.33 ซาถครู
 ที่มีความสามารถเฉพาะวิชา เช่น วิชาดนตรี นาฏศิลป์ วิชาช่าง เป็นต้น คิดเป็น
 ร้อยละ 80.56 ครูผู้สอน ระบุว่า ครูซาถความสามารถเฉพาะด้านที่จำเป็น อันได้แก่
 ความสามารถในวิชาดนตรี นาฏศิลป์ วิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ 73.36

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับระบบการดูแลสุขภาพปฐมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์เท่านั้น ซึ่งโดยธรรมชาติของการดูแลสุขภาพ จะมีความแตกต่างกันไปตามหน่วยงานที่ดูแลสุขภาพ เพราะฉะนั้นน่าจะมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระบบการดูแลสุขภาพในจังหวัดอื่นอีก เพื่อจะนำข้อมูลต่าง ๆ มาเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพในระดับจังหวัด โดยส่วนรวมให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย